

महाबु गाउँपालिका दैलेखको
सातौँ गाउँसभाको निति र कार्यक्रम, आर्थिक वर्ष-०७७।०७८

सभामा उपस्थित प्रमुख अतिथि ज्यु,

गाउँ सभाका सदस्य ज्यु हरू,

प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत ज्यु,

विषयगत कार्यालयका प्रमुख ज्यु, लगाएत वडा सचिव ज्युहरू,

पत्रकार ज्युहरू,

अन्य उपस्थित अतिथि ज्युहरू,

सर्वप्रथम यस सम्मानित सभामा उपस्थित सम्पूर्ण प्रमुख अतिथि, गाउँसभाका सदस्य ज्युहरू, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत ज्यु, पत्रकार ज्यु लगायत उपस्थित सम्पूर्ण अतिथि ज्युहरू लाई धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

सर्वप्रथम म यस ऐतिहासिक घडिमा लोकतान्त्रीक गणतन्त्र धर्म निरपेक्षता, संघियता समाजसेवि र सामाजिक न्यायका निमित्त आफ्नो जिवन आहुती गर्नुहुने आदरणीय विर सहिदहरू प्रति हार्दिक श्रद्धासुमन व्यक्त गर्दछु । साथै न्याय, समानता, स्वाधिनता र सम्बृद्धि प्राप्तीका लागि योगदान गर्नुहुने सम्पूर्ण आदरणीय राजनितिक दल राष्ट्रसेवक कर्मचारीज्युहरू, उद्योगपती, ब्यापारी, पत्रकार ज्युहरू लाई हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्दछु । साथै हालै विश्वमा फैलिएको कोरोना भाईरस(कोभिड-१९) को कारण मृत्यु हुने आमा, बुवा, दाजुभाई, दिदिबहिनी हरू प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दछु । र संक्रमित सम्पूर्ण ब्यक्तित्वहरू को स्वास्थ्य लाभको कामना व्यक्त गर्दछु । हाम्रो गाउँपालिकाका अधिकांस नागरिकहरू रोजगारिका लागि भारत लगायत तेस्रो मुलुकमा जानु भएको र कोरोना भाईरस का कारण भारत लगायत अन्य मुलुक मा लक डाउनका कारण धेरै दुःख कष्ट भोग्नु भएको छ । यस अवस्थामा सम्पूर्ण नागरिकहरूलाई घर फर्कने क्रममा पनी धेरै समस्या भोग्नु परेको छ । एक्कासी २५०० नागरिकहरूलाई भारत वाट घर फर्कदा उहाँहरूलाई गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न विध्यालयहरू, सामुदायीक भवनहरू, टेन्ट, पालहरू मा क्वारेन्टाईनमा राख्ने ब्यवस्था मिलाईएको छ । यस अवस्थामा १८० जना कोरोना पोजेटिभ देखिनुभएको छ भने अन्य नागरिकहरू नेगेटिभ देखिएपछी घर फर्कनुभएको छ ।

यतिवेला कोभिड-१९ वाट पोजेटिभ देखिनुभएका आदरणीय आमा, बुवा, दाजु, भाई, दिदि बहिनीहरूको स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । यसवाट भविशमा पर्न जाने असर प्रति सजक रहन आम महाबु गाउँपालिका वासिहरूमा हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

आम नागरिकलाई लकडाउनका कारण पर्नजाने असरलाई ध्यानमा राखि नेपालका विभिन्न जिल्ला प्रशासन कार्यालय संग समन्वय गरि गाउँ भित्र्याउन ब्यवस्था मिलाएका थियौं । गुराँसे, चुप्रा र नारायण क्याम्पस सम्पर्क केन्द्र स्थापना गरि नागरिकहरूलाई उद्धार गर्ने काम गरिरहेका छौं । यस महा विपद्को अवस्थामा आम महाबु वासी आमा बुवा, दाजु भाई, दिदि बहिनीहरूलाई पर्न गएको असर प्रति अत्यन्त दुःखी भएका छौं ।

यस महाविपद्को अवस्थामा गाउँपालिकालाई आर्थिक, भौतिक, नैतिक रूपमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण सरकारी, गैरसरकारी संघसंस्थाहरू, उद्योगी, ब्यापारी, कोपिला सेवा समाज सुर्खेत, दैलेख काठमाण्डौ सम्पर्क मञ्च लगायतका सहयोगी हातहरू लाई सहयोगका लागि हार्दिक हार्दिक धन्यवाद तथा आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

सम्मानित गाउँ सभाका सदस्य ज्युहरू,

महाबु गाउँपालिकाको वर्तमान अवस्था, सम्भावना र चुनौतीहरू यस प्रकार रहेको छ ।

१. महाबु गाउँपालिकाको वर्तमान अवस्था

महाबु गाउँपालिकाका जनताहरू कृषिमा आधारित, श्रममा आधारित र मेहनत गरेर आफ्नो जिविका गर्दै आएको अवस्था छ । दैलेख जिल्लाका ११ स्थानीय तहमा आर्थिक सुचाङ्कमा कमजोर रहेको हाम्रो गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक संरचना निर्माणको क्षेत्रमा हामी निर्वाचित भएयता क्रमीक रूपमा सुधार हुँदै आर्थिक सम्बृद्धितिर लम्की रहेको छ । यसै विचमा विश्वमा फैलिएको कोरोना भाईरस कोभिड-१९ को कारण हाम्रो गाउँपालिकामा अत्याधिक प्रभावित भएको छ । यस अवस्थामा कोभिड-१९ को रोकथाम र नियन्त्रण गरि जनताको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याई कोरोना मुक्त गाउँपालिका बनाउनु पर्ने अवस्था हाम्रो जिम्मा आएको छ ।

२. महाबु गाउँपालिकाको चुनौतीहरू र सम्भावनाहरू

डयस सम्मानित गाउँ सभामा कार्यक्रमिक हिसावले समावेश गरिएका अल्पकालिन मध्यकालिन र दिर्घकालिन महत्वका सवालहरू लाई सफल पार्नका लागि यस गाउँपालिकाका विध्यमान चुनौती र विराट सम्भावनाहरूलाई यथोचित ध्यान दिँदै चुनौतिहरूलाई सम्भावनामा परिणत गर्ने, अवसरहरूलाई सदुपयोग गर्दै यस गाउँपालिकाको समग्र विकास र सम्बृद्धीमा सुधार गर्दै अघि बडिरहेका छौं ।

महाबु गाउँपालिकाको आर्थिक अवस्था निम्नअनुसार रहेको छ :

- महाबु गाउँपालिका प्राकृतिक स्रोत साधनले सम्पन्न भएतापनी विकासको दृष्टीकोणले पछि परेको अवस्था थियो । आजसम्म आईपुग्दा हामीले हाम्रो भौगोलीक अवस्थालाई मुल्याङ्कन गर्दै प्राकृतिक स्रोत साधनलाई सहि सदुपायोग गरेर गाउँपालिकालाई विकासको पाटोमा अगाडि वडाउँदै लगिएको छ ।
- सडक संजाल नजोडिएको अवस्थामा रहेको गाउँपालिका हाल आएर वडा नं. ६को टाकुरी देखि वडा नं. ५ को काँशिकाँध वाहेक सम्पूर्ण वडाहरूलाई सडक संजालमा जोडिएको छ ।
- भौगोलिक हिसावले विकट भएको हुँदा नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य सेवा लिनवाट वंचीत भएको अवस्थामा थप ४ वटा सामुदायीक स्वास्थ्य ईकाइ स्थापना गरि ९ वटा स्थानवाट स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गरिएको छ भने महाबु अस्पताल , वडा नं. ६ को स्वास्थ्य चौकी स्वीकृत भै निर्माणाधिन अवस्थामा छ ।

- स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउन ६४ जना स्वास्थ्य कर्मीहरू र ६० जना महिला स्वयंसेविका को व्यवस्था गरि परिचालन गरिएको अवस्था छ । विश्वमा फैलिएको कोरोना भाईरस(काभिड-१९) जस्तो महामारीको कारण स्वास्थ्यमा थप जटिलता सृजना गरेको छ । अब हाम्रा स्वास्थ्य संग सम्बन्धीत कार्यक्रमहरू त्यतातिर उन्मुख गर्नुपर्ने अवस्था छ ।
- विगतका सरकारहरूले विध्यालय खोल्न अनुमती दिने र दरवन्दी नदिने गरेको कारण खस्केको शिक्षाको अवस्थालाई केहि तह सम्म सुधार गरिएको छ । आवश्यकता अनुसार भौतिक संरचना अधिकतम सुधार गरिएको छ । ६० वटा विध्यालय कोठा निर्माण, १० स्थानमा ट्वाईलेट व्यवस्था, मा.वि. हरूमा ईन्टरनेटको व्यवस्था, डिजिटल विध्यालय ब्यवस्था, विज्ञान ल्यावको ब्यवस्था, लाईवेरी को ब्यवस्था गर्दै शिक्षामा सुधार ल्याउने ब्यवस्था मिलाईएको छ । जगदिश मा.वि. मा १८ महिने र ३ वर्षे आई.ए.सी.एजी. संचालनमा आएको छ ।
- यस गाउँपालिकाको मुख्य पेशा कृषि हो । परम्परागत मा निर्भर भएको कृषि प्रणालीमा सुधार गर्दै सम्पूर्ण नागरिकहरूलाई आत्मनिर्भर हुने खालको ब्यवस्था गर्दै आएका छौं ।
- गाउँपालिकामा रहेका अन्धविश्वास, रूडिवादि,, छाउपडि प्रथा, छुवाछुत, बालविवाह, बहुविवाह जस्ता चुनौतीहरूलाई सामना गर्दै सभ्य समुन्नत र समतामुलक समाज निर्माणको प्रक्रिया अगाडि बडाएका छौं ।
- प्राविधिक तथा बौद्धिक जनशक्ती र नागरिक सचेतनाको कमी भएको कारण चाहे जती विकास गर्न सकिएको छैन ।
- यस गाउँपालिकाका जनताका पिडा र समस्याहरू समान छन् । पहाडी धरातल भएको कारण वाढी, पहियो, हिउँ, असिना, चट्याड, जंगली जनावर वाट अन्न बालि नष्ट गर्ने जस्ता कारणले वार्षिक भोकमरी पर्ने समस्या यथावत छ ।
- वेरोजगारको समस्याका कारण उर्जाशिल युवाहरू भारत लगायत अन्य मुलुकमा पलायत भएका छन् । कोभिड -१९ को कारण अधिकांश नागरिकहरू गाउँ भित्रीदा आगामी दिनमा ब्यवस्थापन गर्न थप जटिलता सृजना भएको छ ।

सम्मानित गाउँ सभाका सदस्य ज्युहरू,

माथि उल्लेखित चुनौतिहरूका बावजुत यस गाउँपालिकाका प्रचुर सम्भावना रहेका छन् । यिनै सम्भावनाहरूको अध्यायन विश्लेषण पहिचान गरि सहि सदुपयोग गर्न सकेमा उल्लेखित चुनौति हरूलाई सहजै निराकरण गरेर यस क्षेत्रको विकास र आर्थिक संवृद्धीको अभियानलाई सफल पार्न सक्नेछौं ।

१. यस गाउँपालिकामा साना ठुला खोलाहरू उत्तरवाट दक्षिण तिर बगेको कारण विद्युत उत्पादन को सम्भावना रहेको छ । सबै क्षेत्रमा सिचाई र खनेपानि को उचित ब्यवस्थापन गरि समग्र विकासको ढोका खुल्न सकिनेछ । त्यस तर्फ गाउँपालिकाले आफ्नो काम अगाडी वडाईरहेको छ ।
२. पर्यटनको दृष्टिकोणले अत्यन्त धनि छ । प्राकृतिक सुन्दरता ऐतिहासिक, धार्मिक धरोहरहरू, सांस्कृतिक सम्पदाहरू इस क्षेत्रका अमूल्य सम्पति हुन् । दैलेख जिल्लाको सबैभन्दा अग्लो

- महावु लेक (४१६८ व.मि. अग्लो) यस गाउँपालिकामा पर्दछ । धार्मिक स्थलहरूमा महावैको उत्पति स्थल गाथ काँशिकाध, गीताचौरको शिवालय र महावै जगनाथको मन्दिर,बाँसिको गुफा र मालिका मन्दिर ,प्रत्येक वडाहरूमा रहेका महावै जगनाथका मन्दिरहरू ,कालिका,भैरव,मस्टा,शिद्धशान्ती,कैलासनाथ,लामाकान,भगवति,देवि का मन्दिरहरू ,भेषभुषा,चाडपर्व जस्ता महत्वपुर्ण सम्पदाहरूलाई संरक्षण गर्न सकेमा वाह्य तथा आन्तरिक पर्यटक आकर्षणको थलोको रूपमा विकास गर्न सकिनेछ ।
३. यस गाउँपालिका का जंगलहरूमा हजारौ थरिका जडीवुटिहरू पाईन्छन् । तिनि जडिवुटीको संरक्षण,उत्पादन,ब्यवस्थापन,प्रवर्धन तथा वजारिकरण गर्न सकेमा यहाँको आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउन सकिन्छ ।
  ४. भौगोलीक विविधतालाई पनि यस प्रदेशको विकासको अवसरका रूपमा लिन सकिन्छ । कृषी वालीतर्फ हिमाली तथा पहाडि क्षेत्रमा उत्पादन हने धान,कोदो,जौ,मकै,गहुँ,फापर,स्याउ,सुन्तला,केरा अम्वा समेत उत्पादन हुन्छ भने,विभिन्न स्थानमा बाखा, भेडा, गाई, भैंसी, कस्तुरी, मृग, बाघ, भालु, डाँफे, मुनाल पाउनुका साथै महत्वपुर्ण पशुंछीको वास स्थान रहेको छ ।
  ५. यस गाउँपालिकामा विकासको मेरूदण्डका रूपमा उर्जाशिल र गतिसिल जनशक्ति नै हो । आफ्नो गाउँ आफै बनाउँ भन्ने उद्घोषका साथ यस गाउँपालिकाको विकास र समृद्धि आफैले गर्नपाउने अवसरको उपयोग गर्ने र उक्त जनशक्तिलाई प्राविधिक ज्ञान,सिप र क्षमतालाई अभिवृद्धि गर्नु जरूरी छ । यसका निमित्त वेरोजगार युवा हरूलाई गाउँको समग्र विकास निर्माणमा सरीक गराउन अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रम मार्फत रोजगारको सुनिश्चितता गरिरने छ । यसका लागि रकम विनियोजन गरेको छु ।
  ६. गाउँपालिकाको विकासका लागि आर्थिक,सामाजिक रूपान्तरणको नेतृत्व गर्न सक्ने जनशक्ति उत्पादन गर्नु हाम्रो प्रमुख लक्ष हुनु पर्दछ । विकासमा जनताको स्वामित्व र अपनत्व स्थापित गर्न सकिनेछ ।
  ७. यस गाउँपालिकामा प्रसस्त खानि र खनिजका सम्भावनाहरू छन् । यहाँ कार्बोनेट,चुनढुंगा,तामा,खरिढुंगा,गन्धक,स्लेट जस्ता खानीहरू रहेका छन् । जस्ले हाम्रो गाउँपालिकाको विकासमा टेवा पुग्न सक्नेछ ।
  ८. यस गाउँपालिकामा रहेका कला संस्कृति,मौलिक शिप,रहन सहन,नाच गित,मारुनि नाच,स्थानिय वाली उत्पादन यो गाउँपालिकाको महत्वपुर्ण आर्थिक समृद्धिको आधारशिलता वन्न सक्नेछ । प्राकृतिक श्रोत साधन र सम्पदा को सहि सदुपयोग र कृषिमा आधुनिकिकरण गर्न नसकेका कारण यो क्षेत्र गरिविको रेखामुनि परेको छ । यिनै चुनौति र सम्भावनालाई आर्थिक,समाजिक,भौतिक,मानविय,सांस्कृतिक र प्राकृतिक सम्पदाहरूको वास्तविकतालाई राम्ररीवुझ्न बुझाउन र अध्यायन अनुसन्धान गर्न गराउन जरूरि छ । त्येसमा आधारित भएर विकासलाई सुव्यबस्थीत रणनितिक दिर्घकालीन योजना निर्माण गर्न आवश्यक छ । यस

गाउँपालिका लाई समृद्धि गराउनका निमित्त माथि उल्लेखित सम्भावना हरू माथि टेकेर हामि सम्पूर्ण जनताहरूको पहल कदमिका साथ हाम्रा पौरखी हातहरूलाई ढिलो नगरी, अगाडी वढाउन सकेमा यहाँका सम्पूर्ण राजनितिक दल, वैद्विक व्यक्तित्वहरू, नागरिक समाज तथा आम जनसमुदाय एकजुट भएर हातेमालो गर्दै अगाडी वढ्नु जरूरी छ ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म यस महाबु गाउँपालिका को सातौँ गाउँ सभावाट अवलम्बन गरिने ०७७।०७८ को वार्षिक निति कार्यक्रम सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहन्छु ।

१. भौतिक विकास तर्फ

महाबु गाउँपालिका भौगोलिक रूपमा पहाडी भुभाग थुप्रै ठुला साना खोलाहरू छरिएर रहेको बस्तीका कारण भौतिक पुर्वाधारका कामहरू निर्माण गर्न अष्ट्यारो हुँदा हुँदै पनि हामिले ३ वर्षको विचमा थुप्रै निर्माण कार्यहरू सम्पन्न गरेका छौँ । तपशिलमा उल्लेखित कामलाई क्रमिक रूपमा सम्पन्न गर्दै जाने ब्यवस्था मिलाउने छ।

- सडक संजालमा नजोडिएको गाउँपालिका हाल वडा नं. ५ र वडा नं. ६ को वाहेक सम्पूर्ण सहकहरू निर्माण गरि यातायातको पहुँच पुर्याईएको छ । सडकहरूको उन्नतीको कामलाई तिव्रताको साथ अगाडि बढेको छ । ०७६।०७७ मा बाँकी रहेको कामलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- ताराघाट, खरिगैरा गैँडाबाज फागु गडिगाउँ भैरवि सडक मध्य पहाडि राजमार्ग खोलिवजार बाँसी काँशिकाँध सडक
- गैँडाबाज, रानीवन, एकपाटे, टाकुरी, जौखोरीया, काँशिकाध सडक
- कलेल चोक, रातापानी भात्र महाबु सडक
- नारायण नगरपालिका, रूपाखेत, ताराघाट, खरिगैरा गैँडाबाज सडक
- नारायण नगरपालिका, कोटथाप्ला, ताराघाट, हुंग्री, ऐराडि, बाँसी सडक
- सवै वडाका भित्री सडक हरूको स्तर उन्नतीको कामलाई संचालन गरिनेछ ।
- गैँडाबावाज, बाँसी, पाल्चौर, भैरवी सडकको कामलाई स्तरुन्नती गरिनेछ ।
- राज्यको अवलम्बन गरेका तिन खम्बे निति (सहकारी, कृषि सहकारी) क्षेत्रको यस गाउँपालिकामा प्रतिनिधित्व हुने गरि कार्यालय निर्माण भै सकेको छ । यस कार्यालय संचालन गरि सेवा प्रवाह गर्ने ब्यवस्था गर्ने छु ।
- प्रत्येक नागरिकको खाद्य सम्प्रभुता सहितको खाद्य अधिकारलाई मध्य नजर गर्दै कृषिमा आधुनिकिकरण, ब्यवशायीकी करण का लागि उच्च कृषि प्रविधिको प्रयोग गरि उन्नत विउ, सुधार गरि पशु नश्ल सहित कृषिमा आत्म निर्भर हुनेगरि बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- यस गाउँपालिका जनतालाई स्वच्छ खोनेपानी उपलब्ध गराउने एक घर एक धारा निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिदै खानेपानी योजनाहरू निर्माण भैरहेका छन् । हाल जम्मा १६००

जनताको घरमा धारा जोडी सकेको अवस्था छ अब बाँकी कामलाई पुरागर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र हाम्रो सहकार्यमा पुरा गर्ने ब्यवस्था मिलाएको छ ।

- महाबु गाउँपालिका का जनता कृषिमा आधारीत भएकाले जग्गालाई सिचाई गर्ने उद्देश्यले हाल सम्म ३१ वटा सिचाई कुलो र १९५ पोखरिको निर्माण कार्य सम्पन्न भैसकेको छ । बाँकी रहेका निर्माणाधिन सिचाई र निर्माण गर्न बाँकी रहेका सिँचाई योजनाहरूलाई संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र हाम्रो लगानीमा पुरा गर्न ब्यवस्था मिलाउने छ ।
- यस गाउँपालिकामा रहेको जल, जमीन, जंगल, खनिज पदार्थ, कृषि जन्य उत्पादन पशुपालन पर्यटकीय साधनर मानविय श्रोतको उचित प्रयोग गरि उद्योगको विकास वाट प्रत्येक नागरिकको जिवन पद्धतीलाई आर्थिक रूपमा सम्बृद्ध बनाउन अध्यक्ष श्रम रोजगार कार्यक्रम संचालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- महाबु गाउँपालिका का जनताको प्रत्येक घरमा विद्युत पुर्याउने लक्ष अनुरूप यसै आ.व.मा बत्ति वाल्ने कार्य पुरा गरिने छ ।
- गोर्खा बयलफर ट्रष्ट द्वारा यस गाउँपालिकामा खानेपानी र भोलुङ्गे पुल जस्ता प्रशंसनिय काम गरेकोमा गाउँपालिका धन्यवाद दिन चाहन्छ । साथै विध्यालय भवन, भोलुङ्गे पुल खानेपानी, विध्यालय भवन निर्माण, फर्निचर निर्माण को कार्य गर्न समेत माग गरिने छ ।
- १ करोड भन्दा मुनिका निर्माण कार्य उपभोक्ता मार्फत गरिने र १ करोड भन्दा माथिका निर्माण कार्य सार्वजनिक खरिद उैन खन्तर्गत निर्माण कार्य संचालन गरिनेछ ।

२. सामाजिक विकास तर्फ

शिक्षा

- विगतका दिनमा विद्यालय खोल्न अनुमती दिने शिक्षक दरबन्दि नदिई लथालिग भएको शैक्षीक क्रियाकलापलाई लक्ष अनुरूप कार्यन्वयन गर्न उल्लेखनिय भुमिका निर्वाह गर्दै आएको छ ।
- दिगो विकासको लक्ष पुरा गर्न आधारभुत शिक्षा अध्यायन गर्ने समुहमा सम्पुर्ण वालवालिका लाई उपयुक्त वातावरण सृजना गरि शिक्षाको कुल प्रवाहमा लगिनेछ ।
- नेपाल सरकारको साक्षरता अभियान पुरा गर्न निरक्षरता उन्मुलन गरि पुर्ण साक्षर गाउँपालिका बनाउन पहल गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका गरिव जेहेन्दार राम्रो अंक ल्याई उच्च शिक्षा हासिल गर्न चाहने छात्र छात्रा हरूलाई छात्रवृत्तिको लागि बजेट विनियोजन गरिनेछ । र छात्रवृत्तिमा अध्ययनरथ छात्र छात्रालाई निरन्तरता दिईनेछ ।

स्वास्थ्य

- गाउँपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुधार गर्न १५ शैया महाबु अस्पताल को निर्माण कार्य शुरू गरिनेछ र यसै वर्ष वाट स्वास्थ्य सेवाको ब्यवस्था मिलाईनेछ । बाँकी रहेका स्वास्थ्य चौकीहरू र सामुदायीक स्वास्थ्य ईकाइ भवन को क्रमीक रूपमा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्दै जाने ब्यवस्था मिलाउनेछ ।

- विश्वमा फैलिएको कोरोना भाईरस (कोभिड-१९) जस्ता महामारिको नियन्त्रण र रोकथामको लागि सम्पूर्ण नागरिकहरूलाई सचेत गराउन खानेपानी स्वास्थ्य सरसफाई सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छ । ३० वेडको आईसुलेशन भवन निर्माण गर्ने ब्यवस्था गरेको छ ।
- लामो समय स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको भुमीका निर्वाह गर्दै आउनु भएका स्वास्थ्य स्वयंसेविका हरूलाई प्रोत्साहन भत्ताको लागि वजेट विनियोजन गरेको छ ।
- महाबु गाउँपालिकाको विभिन्न स्वास्थ्य चौकी, सामुदायीक स्वास्थ्य ईकाइ, सामुदायीक विध्यालयहरूमा र गाउँपालिका कार्यालयमा करारमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई म्याद थप गरि निरन्तरता दिनको लागि बजेटको ब्यवस्था मिलाएको छ ।
- प्रजनन् स्वास्थ्य अन्तर्गत पाठेघर खस्ने, लैङ्गीक हिंसा, घरेलु हिंसा, छाउपडि प्रथा, वालविवाह, जातिय विभेद र छुवाछुत जस्ता सामाजिक कुरितिहरूलाई अन्त्य गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- स्थानीय तहको प्रत्येक क्रियाकलापमा महिला, दलित, जनजाती, अपांग, एकल महिल, सिमान्तकृत वर्गको सहभागिता बढाउने ब्यवस्था मा विकास गरि आर्थिक सम्भावना रहेका क्रियाकलाप मा समावेश गर्ने निति अवलम्बन गरिनेछ ।
- महाबु गाउँपालिकामा विकृतिको रूपमा रहेको जुवा, तास, मदिरा, खोलामा माछा मार्ने कार्य, वन्यजन्तु सिकारी, अवैध जडिवुटी काठ ओसार पसार गर्ने कार्य पुर्ण रूपमा निषेध गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकामा रहेका सामुदायीक संस्थाहरूलाई संगठित गरि सहकारिको माध्यामवाट समाजलाई रूपान्तरण गर्ने निति अवलम्बन गरिनेछ । एक टोल एक सहकारी को ब्यवस्था मिलाईनेछ ।

३. आर्थिक विकास तर्फ

कृषि

- महाबु गाउँपालिका भौगोलिक रूपमा भिरालो पाखो जग्गा भएको वाडि, पहिरो, हिउँ, असिना र जैगलि जनावरले वालि नष्ट गर्ने जस्ता प्राकृतिक कारण खाद्यान्नको समस्या बाह्रै महिना हुने गरेको छ । जनताको खाद्य सुरक्षा र दिगो पन लयाउन कृषिमा आत्म निर्भर वनाउन, भौगोलिक संभावना अध्ययन गरि खाद्यवालि मसला वालि, माछा पालन, तरकारि खेति , फलफुल खेति जस्ता बहु आयामिक कार्यक्रम संचालन गरि उत्कृष्ट कृषकहरूलाई पुरष्कृत गर्ने र कृषिमा आधुनिकिकरण गरि ब्यवशायीक कृषि मार्फत आर्थिक विकासमा टेवा पुर्याउने कार्यक्रम संचालन गर्न बजेट विनियोजन गरेकोछ ।
- माटोको उर्वरा शक्ति कायम राख्न खाध्य तत्व ब्यवस्थापन भकारो सुधार गोठ सुधार, मल मुत्र ब्यवस्थापन गरि प्राङ्गारिक मल उत्पादन र उपयोगमा विशेष जोड दिईनेछ ।
- भौगोलिक अवस्थाको अध्ययन गरि विभिन्न स्थानमा कृषिको पकेट क्षेत्र ब्लक र जोनको विकास गर्न तपशिलका ब्यवसायिक कृषि कार्यक्रमहरू संचालन गर्न रकम विनियोजन गरिएकोछ ।

(क) प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण अन्तर्गत तपशिल बमोजिमका कार्यक्रम कृषि, पशु समुह, सहकारीको माध्यमबाट संचालन संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र हाम्रो सहकार्यमा संचालन गरिनेछ ।

- अलैंची ब्लक महाबु ५ वडावन ।
- अलैंची पकेट महाबु ६ रानिवन, वडा नं. ४ को चाल्नेमुल र काँडासिरौला ।
- बाखा जोन कार्यक्रम महाबु ३,४,५ र ६ मा संचालन हुँदै आएकोमा चालु आ.व.मा वडा नं. १ र २ मा संचालन गर्न प्रधानमन्त्री बाखा जोन कार्यलयमा माग गरिनेछ ।

(ख) ब्यवसायीक जडिबुटी तर्फः

- महाबु वडा नं. ५ र ६

(ग) ब्यवसायीक फलफुल खेती तर्फ :

- वडा नं. १ देखि ६ सम्म आँप, केरा, ओखर, टिकुर, कागती, किवी, एभोकार्ड, सुन्तला र माल्टा

(घ) ब्यवसायीक मौरी पालन

- महाबु १ देखि ६ सम्म मागको आधारमा कृषि सहकारी मार्फत

(ङ) ब्यवसायीक आलु खेती

- महाबु ३ को सुवाकोट, वडा नं. ४ को काँडासिरौला , वडा नं. ५ को गोर्ति, वडावन र ६ को रानिवन मा संचालन गरिनेछ ।

(च) ब्यवसायीक तरकारी पकेट क्षेत्र :

- वडा नं. १ को दवडा, २ को ताराचौर, ३ को तिपेडी, सुवाकोट र खाँडा पाल्चौर, वडा नं. ५ को गडिगाउँ, ४ को काप्रिखोला र गिताचौरमा संचालन गरिने छ ।

(छ) ब्यवसायीक वाखा र भेडा पालन :

- महाबु ५ र ६ मा

(ज) ब्यवसायीक भैंसी पालन :

- महाबु वडा नं. ५ र ६ मा ।

(झ) ब्यवसायीक कुखुरा पालन :

- वडा नं. १, २, ३ र ४ मा समुह मार्फत

४. विपद् ब्यवस्थापन

- महाबु गाउँपालिका पहाडि भुभाग भएकोले प्रत्येक वर्ष वाढि,पहिरो,हावाहुरि, हिउँ असिना आगजनिका कारण ठुलो क्षेती ब्यहोर्नु परेको छ । यस अवस्थामा जोखिममा परेका नागरिकहरूलाई राहत उपलब्ध गराई न्युनिकरण गरिनेछ ।
- विपद् वाट वच्ने हरेक खाले चेतनामुलक कार्यक्रम हरू संचालन गरिनेछ ।

- वातावरण अनुकूलन वनाउन घरवारि, करेसावारी, वन जंगलको संरक्षण, पानीका मुहान संरक्षण जस्ता कार्य संचालन गरिनेछ ।

उद्योग :

- स्थानिय रूपमा पाईने बाँस, निगाला, अल्लो, उन, स्लेट, चुन ढुंगा, मसला जन्य साना तथा घरेलु उद्योगलाई विशेष प्राथमिकता दिई वेरोजगार युवाहरूलाई रोजगारि सृजना गर्न बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ

आवधिक गाउँपालिका विकास योजनाले गरेका मुख्य लक्ष र उद्देश्यहरूलाई ध्यानमा राखेर सबै सरोकारवाला निकायहरू बाट विकास कार्यक्रम हरू सञ्चालन गरिनेछ ।

- यस गाउँपालिका अन्तरगत रहेका विषयगत कार्यालय,सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालय,सम्पादन गरिने वार्षिक निति बजेट कार्यक्रम लाई जनआधारित सहभागितामुलक योजनाका प्रक्रियाहरूलाई पुर्ण रूपमा पालन गरिने छ ।
- सुचना प्रवाहलाई पारदर्शिता र प्रभावकारी बनाउन गाउँपालिका कार्यालय र वडा कार्यालयहरूमा वयभ साईड नियमित गरि सुचनामा सहज पहुँच वढाउन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । यस गाउँपालिका अन्तरगतका सम्पुर्ण विषयगत कार्यालयहरूबाट भए गरेका कामको एफ. एम. रेडीयो र पत्र पत्रीका मार्फत जानकारीमा ल्याईने व्यवस्था गर्नेछु ।
- गाउँपालिकामा संचालन हुने सम्पुर्ण क्रियाकलाप हरूलाई सार्वजनिक सुनुवाई,सामाजिक परिक्षण मार्फत सेवा प्रदायक हरूलाई त्यसको प्रभावकारिता वारे जानकारी गरि पारदर्शिता र स्वच्छ सुसासनको प्रत्याभुति गरिनेछ ।
- गाउँपालिका अन्तरगत कार्यान्वयन हुने सम्पुर्ण क्रियाकलाप हरू लाई सेवामुखी र जनउत्तरदायी बनाउन अनुगमन मुल्याङ्कन प्रक्रियालाई निरन्तर दीईनेछ ।
- जेष्ठ नागरिक,एकल महिला,असहाय,असक्त,अपाङ्ग लाई वितरण गरिने सामाजिक सुरक्षा भत्ता को वितरण प्रक्रियालाई वयभ साईड अध्यवधिक बैकिङ सेवा मार्फत थप ब्यवस्थित गरिने छ ।
- संचालित आयोजनाहरूमा टेवा पुर्याउने उद्देश्यका साथ उपभोक्ता समितिहरूलाई अभिमुखि करण तालिमको ब्यवस्था मिलाउनेछु ।
- गाउँपालिकाको प्रशासनिक,आर्थिक कामलाई ब्यवस्थीत गर्न गाउँपालीका मातहतमा रहेका सम्पुर्ण विषयगत कार्यालय को कार्य सम्पादनको आधारमा दण्ड र पुरस्कारको निति अवलम्बन गरिनेछ ।
- पत्रकार महासंघको समन्वयमा यस गाउँपालिकामा भए गरेका कामको गतिविधिलाई सार्वजनिकिकरण गरिनेछ ।

- यस गाउँपालिकाको योजनाबद्ध विकासका लागि पञ्च वर्षीय वार्षिक कार्य योजना निर्माण गरि कार्यन्वयनमा ल्याउने ब्यवस्था मिलाउने छु ।
- गाउँपालिकामा संचालन गरिएका सरकारी तथा गैरसरकारी काम काजको व्यवस्थित सुचना र अभिलेख राख्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सातौँ गाउँसभाबाट पारित गरेका निति,नियम र कार्यक्रम निरन्तरता दिईनेछ ।
- महाबु गाउँपालिका भित्र रहेका बेरोजगार युवाहरूलाई गाउँमै रोजगार दिने उद्देश्यले अध्यक्ष श्रम रोजगार कार्यक्रमको ब्यवस्था मिलाईने छ ।